

บทนำ

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานประกอบการ

พิพิธภัณฑสถานเมืองนครราชสีมา ภายใต้การบริหารของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยกลุ่มงานหอวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้ มีฐานการพัฒนาการมากกว่า 37 ปี โดยมีการปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการ การให้บริการที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมตามยุคสมัย และมีพัฒนาการที่ดีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

- 1.1 นิทรรศการพัฒนนาการทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครราชสีมา
- 1.2 เรือนโคราช มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1.1 นิทรรศการพัฒนนาการทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครราชสีมา

1.1.1 ประวัติความเป็นมา

พิพิธภัณฑสถานเมืองนครราชสีมา ภายใต้การบริหารของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีพัฒนาการมาจาก “หอวัฒนธรรม” ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2523 เมื่อครั้งสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ยังเป็น “ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม” ของวิทยาลัยครูนครราชสีมา โดยมีว่าที่ ร.ต. ถาวร สุงบก เป็นหัวหน้าศูนย์ศิลปวัฒนธรรมท่านแรก ใช้ห้อง 514 และ 515 เป็นสถานที่เก็บรวบรวมโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และสิ่งอื่นๆ ที่ได้รับความไว้วางใจจากชุมชนมอบให้เป็นผู้เก็บรักษา และขอซื้อเพิ่มเติมในบางส่วน โดยพัฒนาการให้เป็นนิทรรศการที่น่าเสนอเนื้อหาประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครราชสีมา

ในปี พ.ศ. 2528 ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ นาคประสิทธิ์ หัวหน้าศูนย์ศิลปวัฒนธรรมท่านต่อมาได้ย้ายสำนักงานศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไปอยู่ชั้นล่างของห้องประชุม 10.21 ของอาคาร 10 แต่ยังคงใช้ห้อง 514 และ 515 เป็นหอวัฒนธรรมเช่นเดิม

ในปี พ.ศ. 2529 รองศาสตราจารย์ ดร. ทองคุณ หงส์พันธุ์ อธิการบดีในขณะนั้น ได้ย้ายสำนักงานศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและหอวัฒนธรรมไปยัง ณ อาคาร 2 ซึ่งเป็นอาคารไม้ดั้งเดิมของสถาบัน เพื่อความสะดวกในการดำเนินงาน เนื่องจากมีพื้นที่กว้างขวางมากขึ้น โดยแบ่งเป็นห้องต่างๆ ดังนี้

1. ห้องสำนักงาน
2. ห้องเอกสารทางวัฒนธรรม
3. ห้องนิทรรศการและสาธิต แบ่งออกเป็น ห้องฝึกอบรม และห้องนาฏศิลป์

4. ห้องจัดแสดงนิทรรศการ แบ่งออกเป็น ห้องของดีโคราช ห้องเอกลักษณ์ไทย ห้องงานอาชีพพื้นบ้าน และห้องโบราณวัตถุ



จากนั้น ในปี พ.ศ. 2538 ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุทัย เดชตานนท์ อธิการบดีในขณะนั้น มีโครงการในการจัดสร้างอาคารบนพื้นที่อาคาร 1 และอาคาร 2 แต่ไม่ต้องการที่จอดรถบนอาคารทั้งสอง จึงได้ทำการเคลื่อนย้ายอาคารโดยวิธีการตัดขึ้นบนรางรถไฟเคลื่อนย้ายไปทางทิศตะวันออกของสนามฟุตบอล แต่เนื่องจากอาคารทั้งสองมีความยาวมากจึงทำการตัดบางส่วนออกแล้วยุบรวมอาคารทั้งสองเข้าด้วยกันและให้หมายเลขอาคารว่าอาคาร 1



การย้ายอาคาร 1 และอาคาร 2

อาคาร 1 ได้รับการพัฒนาให้เป็นอาคารหอวัฒนธรรม โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์นฤมล ปิยวิทย์ ผู้อำนวยการสำนักศิลปวัฒนธรรมในขณะนั้นได้ปรับปรุงรูปแบบการจัดแสดงออกเป็นห้องต่างๆ จำนวน 7 ห้อง โดยมีห้องหลัก คือ ห้องเมืองโคราช นำเสนอเนื้อหาประวัติศาสตร์จังหวัดนครราชสีมาตามหลักวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยมีคณาจารย์โปรแกรมวิชาประยุกต์ศิลป์ (ทัศนศิลป์) ช่วยดำเนินการออกแบบและช่วยควบคุมการก่อสร้าง ซึ่งนับได้ว่าเป็นต้นแบบของพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมาในปัจจุบัน



อาคาร 1 สำนักศิลปะและวัฒนธรรม



ห้องเมืองโคราช ณ อาคาร 1 สำนักศิลปะและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ยังได้จัดแสดงนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมแขนงอื่นๆ ในห้องต่างๆ ได้แก่ ห้องพุทธศาสตร์ ห้องจริยธรรม ห้องดนตรีศิลปกรรม ห้องประวัติศาสตร์ บ้านโคราช และพิพิธภัณฑ์เพลงโคราช และบ้านโคราช



ห้องเมืองโคราช



ห้องเมืองโคราช



ห้องดนตรีและศิลปกรรม



ห้องจริยธรรม



ห้องประวัติมหาวิทยาลัย



ห้องเพลงโคราช



ห้องพุทธศาสตร์



บ้านโคราช

ในปี พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยต้องการใช้พื้นที่บริเวณอาคาร 1 เพื่อดำเนินการก่อสร้างศูนย์รวมกิจการนักศึกษาและศูนย์ประชุมนานาชาติ ดังนั้นในวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 หอวัฒนธรรมจึงได้ถูกรื้อถอนอีกครั้งหนึ่ง





พ.ศ. 2556 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวนิต เสาณานนท์ อธิการบดีในขณะนั้น ได้อนุมัติงบประมาณจำนวน 4.5 ล้านบาท เพื่อให้อาจารย์วิลาวัลย์ วัชรเกียรติศักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรมในขณะนั้น ดำเนินการออกแบบและจัดสร้างหอวัฒนธรรม ณ อาคาร 10 ซึ่งเป็นอาคารดั้งเดิมของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ใช้งานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2515 โดยได้ปรับปรุงทและเนื้อหาการจัดแสดงโดยใช้รูปแบบเดิมที่เคยจัดแสดง ณ อาคาร 1 มาเป็นฐาน โดยต่อยอดการพัฒนาโดยเน้นความเชื่อมโยงของเรื่องราวร่วมกับโบราณวัตถุที่จัดแสดง และพัฒนาเนื้อหาในส่วนของความเจริญของจังหวัดนครราชสีมาในด้านต่างๆ เพิ่มเติม เพื่อให้เห็นพัฒนาการของจังหวัดนครราชสีมาที่มีเป็นมาอย่างยาวนาน และเปลี่ยนชื่อมาเป็น “พิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา” ภายใต้แนวคิด "บรรยากาศย้อนอดีต เพลินพินิจนครราชสีมา" ซึ่งก่อสร้างแล้วเสร็จในเดือนเมษายน พ.ศ. 2557 ในสมัยการบริหารของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐกิตติ์ อินทร์สุวรรณ





พิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา นำเสนอเนื้อหาตั้งแต่มีการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สืบต่อกันมาหลายยุคหลายสมัย ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ 4, 500 ปีมาแล้ว พบร่องรอยอารยธรรมโบราณที่ได้ส่งสมเทคโนโลยีผ่านกาลเวลา เรื่อยมาจนถึงสมัยประวัติศาสตร์เริ่มตั้งแต่สมัยทวารวดี ลพบุรี สืบต่อมาจนถึงเมื่อคราวที่นครราชสีมา ร่วมกับอาณาจักรไทยสมัยอยุธยาในฐานะเมืองชั้นโท ทำหน้าที่ดูแลหัวเมืองชายพระราชอาณาเขตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้รับได้รับการยกฐานะเป็นเมืองชั้นเอกในสมัยรัตนโกสินทร์ ทำหน้าที่ดูแลช่วยราชการรักษาความสงบ ปราบปรามกบฏ ในด้านการทหารเป็นที่ตั้งของกองกำลังที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาค ในด้านเศรษฐกิจก็มีความสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งสินค้าและบริการทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน กับภูมิภาคต่างๆ และเป็นศูนย์กลางธุรกิจที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

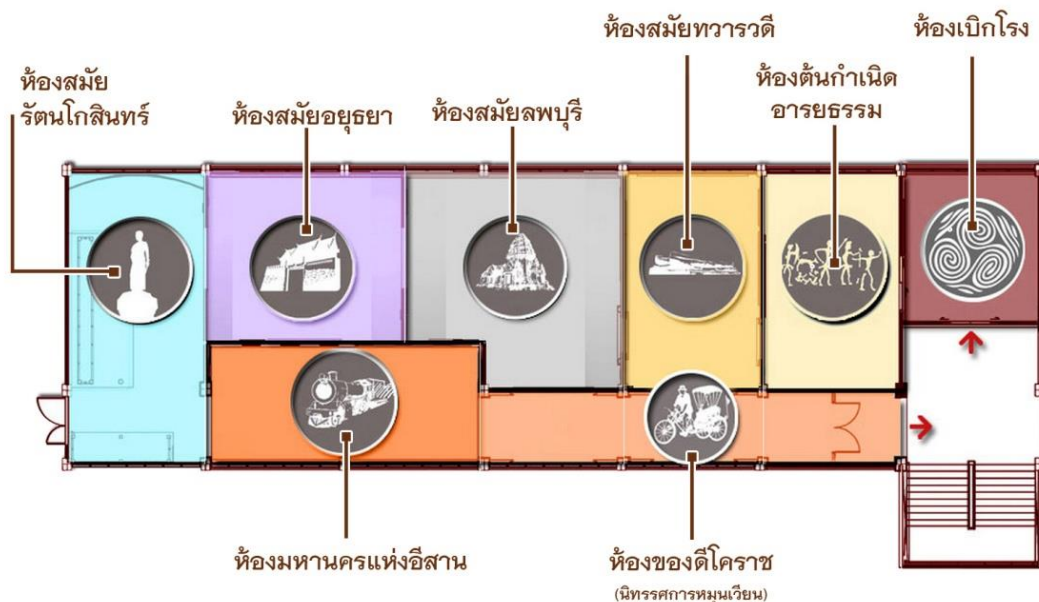
1.1.2 ลักษณะเนื้อหาการจัดแสดง

ลักษณะการจัดแสดงได้จัดเรียงเนื้อหาตามหลักประวัติศาสตร์ศิลปะ โดยศึกษาจากหลักฐานทางด้านศิลปกรรมที่พบในเขตจังหวัดนครราชสีมา ทั้งทางด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม โดยเรียงเนื้อหาตามลำดับเวลา แบ่งออกเป็น 7 ห้อง ดังนี้

ชื่อห้องจัดแสดง	รายละเอียด
ห้องต้นกำเนิดอารยธรรม	จัดแสดงเนื้อหาในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในยุคที่ยังไม่มีศาสนาและภาษา จึงยังไม่มีบันทึก หรือพงศาวดารใดๆ การศึกษาถึงสังคมในอดีตจึงนิยมใช้กระบวนการทางโบราณคดี โดยทำการการศึกษาจากหลุมศพ และภาพเขียนสีตามผนังถ้ำ ซึ่งวัตถุที่พบร่วมกับหลุมศพสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสังคมของผู้คนเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ลักษณะการฝังศพแต่ละศพอาจบ่งบอกถึงสถานะของผู้ตายเมื่อครั้งยังมีชีวิต
ห้องสมัยทวารวดี	นำเสนอเนื้อหาในราวพุทธศตวรรษที่ 12 ที่ปรากฏหลักฐานของชุมชนโบราณสมัยประวัติศาสตร์แรกเริ่มต่อเนื่องจนถึงในสมัยทวารวดีมีหลักฐานความเป็นเมือง ณ เมืองเสมา (พื้นที่อำเภอสูงเนินใน

ชื่อห้องจัดแสดง	รายละเอียด
	ปัจจุบัน) เชื่อกันว่าวัฒนธรรมทวารวดีมีศูนย์กลางอยู่ในแถบที่ราบลุ่มภาคกลางของไทย สันนิษฐานคงจะแพร่หลายผ่านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นหลัก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากเดิมที่ไม่มีการนับถือศาสนา มาเป็นบ้านเมืองที่ยอมรับนับถือศาสนา โดยเฉพาะพุทธศาสนา และสร้างสรรค์งานศิลปกรรมเนื่องในศาสนาขึ้นเป็นจำนวนมาก
ห้องสมัยลพบุรี	นำเสนอเนื้อหาในช่วงประมาณพุทธศตวรรษที่ 16-19 ช่วงที่วัฒนธรรมขอมได้แผ่อิทธิพลมายังภาคอีสานของไทย ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านศิลปกรรมและวัฒนธรรมทางความเชื่อที่เกี่ยวข้องในศาสนาฮินดูผสมผสานกับศาสนาพุทธ ลัทธิมหายาน ซึ่งสะท้อนอยู่ในโบราณสถานที่ได้รับแบบอย่างจากวัฒนธรรมขอมที่สำคัญ ได้แก่ แบบแผนการสร้างเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยม การสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ศาสนสถานขนาดใหญ่ในรูปแบบปราสาทหิน เครื่องปั้นดินเผาแบบขอม เป็นต้น
ห้องสมัยอยุธยา	นำเสนอเนื้อหาในช่วงที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี โดยในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โปรดฯ ให้ย้ายเมืองโคราชเดิม (อำเภอสูงเนินในปัจจุบัน) มาตั้ง ณ สถานที่ปัจจุบัน โดยให้ช่างชาวฝรั่งเศสออกแบบเมืองที่มีกำแพงและป้อมปราการแบบตะวันตก และให้สร้างวัดประจำทิศต่างๆ ภายในเขตกำแพงเมือง ได้แก่ วัดกลางนคร วัดบูรพ์ วัดอีสาน วัดพายัพ วัดสระแก้ว และวัดบึง ซึ่งวัดเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังคงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมตามแบบกรุงศรีอยุธยา
ห้องสมัยรัตนโกสินทร์	นำเสนอในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ วิศวกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ และนอกจากนี้ ในส่วนนี้นำเสนอศิลปวัตถุอันเป็นมรดกจากที่ดินของคุณยายยี่สุน ไกรฤกษ์ ประกอบด้วย เอกสารโบราณ เครื่องมือเครื่องใช้ของขุนนางและคหบดีที่หลายชิ้นมีอายุไม่ต่ำกว่า 100 ปี
ห้องมหานครแห่งอีสาน	นำเสนอเนื้อหาในช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นระยะที่มหาอำนาจตะวันตกกำลังดำเนินนโยบายแผ่ขยายอำนาจทางการเมืองเข้ามาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ

ชื่อห้องจัดแสดง	รายละเอียด
	<p>ไทยส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ จึงทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเริ่มปฏิรูปการปกครองจัดหัวเมืองเป็นมณฑลเทศาภิบาล และเมืองนครราชสีมาก็ยังเป็นฐานกำลังในการรักษาอำนาจการปกครองของส่วนกลาง และยังใช้เมืองนครราชสีมาเป็นแหล่งยุทธศาสตร์ทางทหาร ยิ่งไปกว่านั้นนครราชสีมายังเป็นตัวอย่างของการยอมรับอำนาจของรัฐบาลกลางได้อย่างผสมกลมกลืนกันในทางสังคมและทางวัฒนธรรมของชาวกรุงเทพฯ และชาวอีสานอีกด้วย</p>
ห้องของดีโคราช	<p>ส่วนนี้เป็นส่วนที่ออกแบบไว้เพื่อรองรับการจัดนิทรรศการทั้งหมดในเวียน โดยได้คัดเลือกเนื้อหาที่เป็นของดีเมืองโคราช ทั้งจากคำขวัญในอดีต-คำขวัญปัจจุบัน และที่ไม่ได้อยู่ในคำขวัญ เพื่อนำเสนอให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้รู้จักว่า โคราชมีของดีอีกมากมายที่ได้รับการกล่าวขวัญในอดีต ทั้งมวยโคราช ผ้าหางกระรอก รถสามล้อ แมวโคราช และเพลงโคราช</p>



แผนผังการจัดแสดง

จากพัฒนาการอย่างยาวนาน กว่า 37 ปี จนถึงวันนี้ พิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมายังคงมุ่งพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะเด็กแล้วเยาวชน ได้มีโอกาสเรียนรู้บูรณาการทั้งประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ควรค่าที่คนโคราชได้รับรู้และภาคภูมิใจ



1.2 เรือนโคราช มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

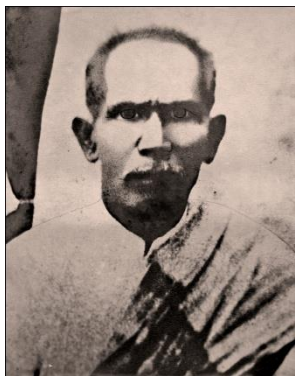
เรือนโคราช มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จัดสร้างโดยคณะศิษย์เก่า โรงเรียนฝักหัดครู วิทยาลัยครู สถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นำโดย ดร.นิเชต สุนทรพิทักษ์ ซึ่งท่านเป็นทั้งศิษย์เก่าและอาจารย์เก่าของโรงเรียนฝักหัดครู และวิทยาลัยครูนครราชสีมา ท่านได้เล็งเห็นความสำคัญของวิถีวัฒนธรรมแบบโคราชซึ่งนับวันจะสูญหายไปอย่างรวดเร็วด้วยอิทธิพลของความเจริญสมัยใหม่ จึงดำริชักชวนคณะศิษย์เก่าจัดสร้างเรือนโคราชมอบให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของคนโคราช



เรือนเดิม ณ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา

1.2.1 ปู่ประวัติครอบครัวเจ้าของเรือนเดิม

ปู่ประวัติเจ้าของเรือนเดิม ทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมและเรียบเรียงโดย ผศ.นฤมล ปิยวิทย์ อดีตผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มีรายละเอียด ดังนี้



พ่อคง โชตินอก



แม่พุ่ม โชตินอก (ธีระโชติ)

ชาติกำเนิด

พ่อคงเกิดที่บ้านหนองนา ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อประมาณ พ.ศ. 2420 สมรสกับแม่พุ่ม ซึ่งเป็นคนบ้านเดียวกัน เมื่อ พ.ศ.2440 มีบุตร ธิดา 8 คน ดังนี้

1. นางหุ่
2. เด็กหญิงไม่ทราบชื่อ เสียชีวิตตั้งแต่แรกเกิดขณะเดินทางย้ายถิ่นฐาน
3. นายแก้ว ธีระโชติ สมรสกับนางสาย
4. นายกำ สมรสกับนางบุญเลี้ยง
5. นางห่าน ไม่ปรากฏชื่อคู่สมรส เนื่องจากไม่มีการพุดถึงในทุกกรณี
6. นางหงส์ (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น อึ้ง) สมรสกับมหราน้อย ถนนอมพล มีธิดา 3 คน คือ



นางหงส์ (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น อึ้ง)



มหราน้อย ถนนอมพล

6.1 นางกุหลาบ สมรสกับนายไพฑูรย์ ลิคนันท์

6.2 นางพิกุล สมรสกับนายอั้น ศิริวัฒน์ มีบุตร 3 คนคือ

6.2.1 นายวิรพงษ์ ศิริวัฒน์ สมรสกับนางไฉไล มีบุตร 2 คน

6.2.2 นายอนันต์ ศิริวัฒน์ สมรสกับนางปาริชาติ มีบุตรธิดา 2 คน

6.2.3 นายอนนท์ ศิริวัฒน์ สมรสกับนางวัชรา มีบุตร 1 คน

6.3 นางเฉลิมศรี สมรสกับ รศ.บัญชา กัลยารัตน์ มีบุตรธิดา 2 คน

7. นายเหมียง เสียชีวิตเมื่ออายุ 25 ปี ด้วยโรคไข้กาฬ

8. นายสัตวแพทย์ปลอด ธีระโชติ สมรสกับนางเต็มใจ

การอพยพย้ายถิ่นฐาน

พ.ศ.2445 พ่อคงพาครอบครัว คือเมียและลูกๆ ซึ่งลูกคนแรกชื่อหุ่่นอายุประมาณ 3 ขวบ และลูกคนที่ 2 ที่เพิ่งเกิด พร้อมด้วยญาติมิตร เดินทางมาหาหลักแหล่งการทำกินใหม่ โดยใช้เกวียนเป็นพาหนะ ระหว่างการเดินทางลูกที่เกิดใหม่ได้เสียชีวิตลง

พ.ศ.2446 เดินทางมาถึงบ้านตะคร้อ (ปัจจุบันคือบ้านตะคร้อ ตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัด นครราชสีมา) พบทำเลที่เหมาะสมแก่การตั้งรกรากทำมาหากิน มีป่าดงหลวงที่มีสัตว์นานาชนิดและทำเลที่เหมาะสมกับการทำนา จึงหยุดพักหลักสร้างที่พัก หักร้างถางพงทำไร่ทำนา

พ.ศ.2447 ลูกคนที่ 3 ชื่อ แก้ว เกิด

พ.ศ.2448 ปรงเรือนถาวรตามคติของชาติพันธุ์โคราช โดยช่างที่ปรงชื่อ พิมพ์ เป็นคนที่อพยพมาด้วยกัน จากบ้านหนองนา ลูกๆ อีก 5 คน คือ ก่า ห่าน หงส์(อึ้ง) เหมียง และปลอด ได้เกิดที่บ้านหลังนี้

การปรงเรือนจะเริ่มจากการไปคัดเลือกไม้จากป่าโคกหลวง ซึ่งเป็นป่าใหญ่ต่อเนื่องไปจนถึงจตุรัส มีไม้ นานาพันธุ์และสัตว์ป่านานาชนิด ช่างปรงเรือนจะคัดเลือกไม้มงคลในป่าตามคติของการสร้างเรือน ทั้งชนิดของไม้ อายุไม้ขนาดและความสูงของไม้ ลักษณะไม้ไม่คดงอ ไม่มีตาไม้ เมื่อคัดเลือกได้ตามต้องการแล้วจึงทำการตัดที่สำคัญขณะโค่นต้องไม่มีเสียงอัมงคล เช่น เสียงร้อง เสียงโอดโอย

ป่าโคกหลวงอุดมสมบูรณ์มาก วันหนึ่งนางห่านไปพบไขนกกก็เก็บเอามาให้ไก่ฟัก ปรากฏว่าได้ลูกนกขุ่น นกขุ่นตัวนี้เฝ้าบ้านให้อย่างดี เพราะจิกตีเก่ง

พ.ศ.2467 นายแก้วอายุ 20 ปีครบวช ในพิธีบวชมีการแห่หน้าคด้วยช่างหลายเชือก ซึ่งจ้างมาจาก บ้านกะฮาดและบ้านค้าย จังหวัดชัยภูมิ ราคาตัวละ 5-6 บาท นาคและญาติจะขึ้นนั่งบนหลังช้าง พร้อมทั้ง มโหรีปี่พาทย์ โดยช่างจะมาเทียบที่ชานบ้าน แล้วนำแห่จากบ้านตะคร้อไปยังหมู่บ้านต่างๆ ในละแวกนั้น

ได้แก่บ้านห้วยเหนือ บ้านโนนตาล บ้านหมัน บ้านหนองมะนาว แล้วกลับมายังบ้านตะคร้อ การแห่หน้าด้วยช้างนี้ นอกจากประชาชนในหมู่บ้านต่างๆจะได้ร่วมอนุโมทนาบุญแล้วยังได้เล่นสนุกจากการเล่นม้าล่อช้างคือคนที่ขี่ม้าเก่งๆจะขับม้าให้เข้าใกล้ช้างมากที่สุดสามารถกระตุกเอาเส้นขนหางช้างติดมือมาได้จะได้รับรางวัลคนส่วนใหญ่จะเดินตามช้าง หนุ่มสาวมีโอกาสดูได้ใกล้ชิดกัน หลังจากบวชและสึกแล้ว นายแก้วได้ไปเป็นทหารช่าง 2 ปี เมื่อออกจากทหาร ก็มาทำธุรกิจค้าข้าวโดยใช้รถไฟ ภายหลังต่อมาได้เป็นผู้ใหญ่บ้านและกำนันโดยลำดับ

ช่วงก่อนมีพระราชบัญญัตินามสกุลใช้ผู้คนทั่วไปจะตั้งสมญานามพ่อคงว่า **ตากคงเศรษฐี** คู่กับ **ตีहींนา** **ราย**

พ่อคงเป็นเศรษฐีเพราะความเป็นขาวนา มีที่นามากจากการสร้างนาด้วยสองมือ เมื่อมีที่นามาก ทำนาก็ได้ข้าวมาก ตัวช่วยที่สำคัญคือควาย ขาวนาที่จะเป็นเศรษฐีได้ต้องขยันมากๆ ความขยันของพ่อคงเป็นที่เล่าลือ เล่ากันว่าแม่ฝนไม่ตกไถนาไม่ได้ พ่อจะพาลูกชุดดินเอาเมล็ดข้าวเปลือกหยอดไว้ ฝนตกเมื่อไรก็งอกเมื่อนั้น พ่อจะฝึกลูกทุกคนทั้งลูกหญิงและลูกชายให้เป็นคนขยัน แข็งแกร่ง ได้ข้าวล้นยุ้ง เวลาจะตัดข้าวในยุ้งต้องตัดทางหน้าจั่ว คุณสมบัติข้อนี้พ่อคงได้มอบให้ลูกโดยเฉพาะ นางหงส์(หรือ อิ่ง) ซึ่งอาศัยอยู่กับพ่อแม่ขณะที่พี่ๆน้องๆแยกไปตั้งครอบครัว หลังจากที่พ่อคงเสียชีวิตเมื่อ พ.ศ. 2481 นางอิ่งซึ่งครองตัวเป็นโสดได้บุกบั่นทำนาได้ข้าวล้นยุ้งทุกปี ไม่ให้ใครดูถูกได้ จนเมื่อมีชายที่คู่ควรคือ มหาน้อย เปรียญธรรม 4 ประโยค จากกรุงเทพฯคนบ้านพลกรัง มาขอจึงแต่งงานในปีพ.ศ. 2484 ขณะอายุได้ 29 ปี

ยุ้งข้าวของพ่อคงเป็นยุ้งขนาดใหญ่ เส้า 12 ต้น ถูกรื้อไปโดยลูกหลานรุ่นที่ 4

พ่อคงเป็นเศรษฐีแต่ไม่เคยถูกโจรปล้น โจรในสมัยก่อนเมื่อจะปล้นบ้านใดจะประกาศให้ทราบล่วงหน้า

พ่อคงเป็นเศรษฐีขาวนาที่มีคุณธรรม ช่วยทำนุบำรุงพระศาสนา ทอดกฐินผ้าป่าไม่ขาด สร้างกุฏิไม้ใต้ถุนสูง 2 ชั้น ถวายวัดตะคร้อ คนจีนที่เข้ามาทำมาหากินได้รับความช่วยเหลือจากพ่อคง จึงให้ความเคารพรักนับถือพ่อคงมาก จนถึงชั้นลูกหลานก็ยังเคารพรักนับถือกันต่อมาถึงปัจจุบัน

เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินามสกุลซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2456 พ่อคงและลูกๆได้นามสกุลว่า **โชตินอก** เพราะขณะนั้น อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอหนอง (บัวใหญ่)

พ.ศ. 2483 กิ่งอำเภอคง ได้แยกการปกครองออกจากอำเภอบัวใหญ่ และพัฒนามาเป็นอำเภอคงในปัจจุบัน

เนื่องจากนามสกุล **โชตินอก** มีคนมาขอใช้ร่วมจำนวนมากทั้งๆที่ไม่ใช่สายเลือดเดียวกันเพราะความศรัทธาและความเชื่อมั่นในพ่อคง

ลูกชายคนเล็กชื่อปลอด เมื่อเรียนจบสัตวแพทย์ ได้ไปเป็นสัตวแพทย์ที่จังหวัดเลย จึงขอเปลี่ยนนามสกุลเป็น **ธีระโชติ** เมื่อพ.ศ.2488 ลูกหลานของพ่อคงทุกคนจึงเปลี่ยนตามเป็น**ธีระโชติ**

วาระสุดท้ายของชีวิต

พ่อคงทำงานหนักตลอดชีวิตตั้งแต่วัยหนุ่มเพื่อลงหลักปักฐานสร้างบ้านแปลงนา ให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานได้สืบทอดมาถึงปัจจุบัน ได้ล้มป่วยและเสียชีวิตที่บ้านหลังนี้เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ.2481 ขณะอายุได้ 61 ปี หลังจากพ่อคงเสียชีวิต แม่พุ่มก็ตาเสียทั้งสองข้างแต่ก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุข เป็นเสาหลักให้ลูกหลาน โดยเฉพาะลูกของนางอึ่งที่กำลังพำพ่เพราะมหาน้อยเสียชีวิต เมื่อพ.ศ. 2494 ขณะที่เฉลิมศรี ลูกคนเล็กของนางอึ่งอายุเพียง 3 ปี แม่พุ่มอยู่กับลูกหลานมาจนถึงวัยชรา จึงล้มป่วยและเสียชีวิตเมื่อวันอาทิตย์ที่ 9 มกราคม พ.ศ.2504 ที่บ้านหลังนี้ เช่นกัน ขณะอายุได้ 84 ปี ห่างจากพ่อคง 23 ปี

ปิดฉากชีวิตของคู่สร้าง ที่ผ่านร้อนผ่านหนาว ผ่านสุขผ่านทุกข์ และโลกธรรมทั้งแปด ทั้งบ้านหลังนี้ไว้เป็นสมบัติของโลก ให้ลูกหลานได้เรียนรู้ถึงจิตวิญญาณและภูมิปัญญาในอดีต เป็นภูมิปัญญาอันบริสุทธิ์ของชาวนาโคราช นับจากวันปรุ่งถึงวันนี้ บ้านหลังนี้อายุได้ 111 ปี

ผู้อาศัยในบ้านหลังนี้

รุ่นที่ 1 พ่อคง โชตินอก แม่พุ่ม ธีระโชติ(สกุลเดิม โชตินอก) และลูกๆ

รุ่นที่ 2 พ่อมหาน้อย แม่อึ่ง ถนอมพล และลูกๆ

รุ่นที่ 3 นายอ้น นางพิกุล ศิริวัฒน์ และลูกๆ

รุ่นที่ 4 นายอนันต์ นางปาริชาติ ศิริวัฒน์ และลูกๆ

ผู้ให้ข้อมูล

1. จ.สอ.บุญรอด พจนปริญา อายุ 87 ปี อยู่บ้านเลขที่ 103/14 บ้านเขาเสด็จ ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา สัมภาษณ์เมื่อ 24 เมษายน 2559

2. นางพิรุณ พจนปริญา อายุ 84 ปี อยู่บ้านเลขที่ 103/14 บ้านเขาเสด็จ ต. หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา สัมภาษณ์เมื่อ 24 เมษายน 2559

3. นางเฉลิมศรี กัลยรัตน์ อายุ 68 ปี อยู่บ้านเลขที่ 143/39 ถนนสุนทรารายณ์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา สัมภาษณ์เมื่อ 4 พฤษภาคม 2559

การบริหารจัดการ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม ในปีงบประมาณ 2561 ได้ปรับกระบวนการพัฒนา ซึ่งปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์ การพัฒนาสำนักศิลปวัฒนธรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างศักยภาพแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม โดยบูรณาการงานของทั้งองค์กรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่เป็นรูปธรรม มุ่งสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ชั้นนำของภาคอีสาน มีระบบการบริหารจัดการดังนี้

2.1 โครงสร้างการแบ่งส่วนงานภายในสำนักศิลปะและวัฒนธรรม



กลุ่มงานหอวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้ เป็นหนึ่งใน 3 กลุ่มงานของสำนักงานผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย 2 งาน ได้แก่ งานบริการหอศิลป์และหอวัฒนธรรมและงานส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม

2.2 โครงสร้างภาระงานสำนักศิลปะและวัฒนธรรม



กลุ่มงานหอวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้ มีภาระงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการ ดังนี้

- **งานบริการหอศิลป์และหอวัฒนธรรม** ประกอบด้วย หน่วยสำรวจและจัดเก็บข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรม, หน่วยทะเบียนศิลปวัตถุ และหน่วยพัฒนาและซ่อมบำรุงหอศิลป์และหอวัฒนธรรม
- **งานส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม** ประกอบด้วย หน่วยบริการศูนย์เรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม และหน่วยพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม

2.3 โครงสร้างบุคลากร



ผศ.ดร. ณัฐกิตติ์ อินทร์สุวรรณค์

ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม



ผศ.ดร.ณัฐินี ทองดี

รองผู้อำนวยการฝ่ายหอวัฒนธรรม และศูนย์การเรียนรู้



นายธนัช แวฉิมพลีสกุล

รักษาราชการแทนหัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการ

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ สามารถแบ่งออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

1. **งานด้านนิทรรศการ** ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ การพัฒนารูปแบบการจัดแสดง และการซ่อมบำรุง บำรุงรักษา ตรวจสอบสภาพ ความเรียบร้อย และความสะอาด เพื่อให้พร้อมต่อการบริการ อยู่เสมอ
2. **การให้บริการผู้ชม** - การบรรยายให้ความรู้แก่ผู้ชมโดยวิทยากร หรือมัคคุเทศก์ หรือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
3. **การบริหารวัตถุพิพิธภัณฑ์** การสงวนรักษาโบราณวัตถุ วัตถุจัดแสดง และวัตถุพิพิธภัณฑ์ ให้ปลอดภัย ลดความเสียหายอันเกิดจากการเสื่อมสภาพ หรือการชำรุดตามกาลเวลา
4. **การตลาดพิพิธภัณฑ์** - การพัฒนาของที่ระลึกเพื่อการจำหน่าย หรือการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม โดยอาจจะเป็นการหารายได้เพื่อสนับสนุนพิพิธภัณฑ์ หรือการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก
5. **งานด้านการพัฒนาเครือข่ายแหล่งเรียนรู้** - พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งในด้านพิพิธภัณฑ์/แหล่งเรียนรู้ และด้านองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. **การดูแลรักษาพื้นที่อำนวยความสะดวก** การดูแล รักษา ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงาม และครบถ้วนตามองค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้ อาทิ สถานที่จอดรถ ห้องน้ำ ตัวอาคาร บริเวณโดยรอบของแหล่งเรียนรู้ หรือป้ายบอกทาง
7. **งานด้านการประชาสัมพันธ์** - การเผยแพร่ ถ่ายทอดสู่สาธารณชน ให้ได้ทั้งประสบการณ์ ความรู้ และความเพลิดเพลิน และเพื่อพัฒนาภาพลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์
8. **งานด้านการพัฒนาบุคลากร** - การพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ อาทิ เทคนิคในการนำเสนอ ทักษะในการเป็นมัคคุเทศก์ พร้อมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ข้อมูลพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ และบริบทใกล้เคียง

โดยเมื่อพิจารณาลักษณะงานในเบื้องต้นและเบื้องหลัง พบรายละเอียด ดังนี้

หน้าฉาก	หลังฉาก
ภาพลักษณ์ <ul style="list-style-type: none"> - การจัดแสดงนิทรรศการ - กิจกรรมการศึกษา เผยแพร่ความรู้ - การนำชม (วิทยากร, มัคคุเทศก์) - ประชาสัมพันธ์ 	ภาพลักษณ์ <ul style="list-style-type: none"> - การรวบรวม สืบค้นวัตถุ - การศึกษาค้นคว้า - การอนุรักษ์ ดูแลรักษาวัตถุ - การทำนุบำรุง
การปฏิบัติงาน การเผยแพร่ การนำชม สิ่งพิมพ์ กิจกรรมเครือข่าย ฯลฯ ที่ต้องต่อเนื่อง สม่ำเสมอ มีเอกลักษณ์น่าสนใจ และทันต่อเหตุการณ์	การปฏิบัติงาน การดูแลรักษา ทำนุบำรุง พัฒนา/ปรับปรุง ถูกต้อง ทันสมัย สวยงาม สะอาด <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูล วัตถุจัดแสดง

	<ul style="list-style-type: none"> - เทคโนโลยีการนำเสนอ - บุคลากร - อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก
--	---

2.5 งบประมาณ

- งบประมาณกลุ่มงานหอวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้ ที่ได้รับจัดสรรจากสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2561 จำนวน 65,000 บาท (หกหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

2.6 รูปแบบการดำเนินงาน

2.6.1 รูปแบบการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา

ระเบียบการเข้าชม

- แต่งกายสุภาพ ระวังกิจกรรมรยาท และห้ามส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น
- ห้ามนำอาหาร เครื่องดื่มทุกประเภทเข้าไปในบริเวณอาคารพิพิธภัณฑ์
- กรณีมาเป็นหมู่คณะ และขออนุญาตรับประทานอาหาร ต้องนำเศษขยะ วัสดุบรรจุอาหาร น้ำดื่ม กลับไปและต้องรับประทานในพื้นที่ๆ ได้รับอนุญาตเท่านั้น
- ในกรณีเข้าชมเป็นหมู่คณะ และต้องการความสะดวกรวดเร็วต้องติดต่อแจ้งการเข้าชมเป็นหนังสือล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วันทำการ

- ห้ามสูบบุหรี่ภายในอาคารโดยเด็ดขาด ทั้งนี้จะสูบบุหรี่ได้เฉพาะพื้นที่ๆอนุญาตไว้เท่านั้น

ขั้นตอนการให้บริการ

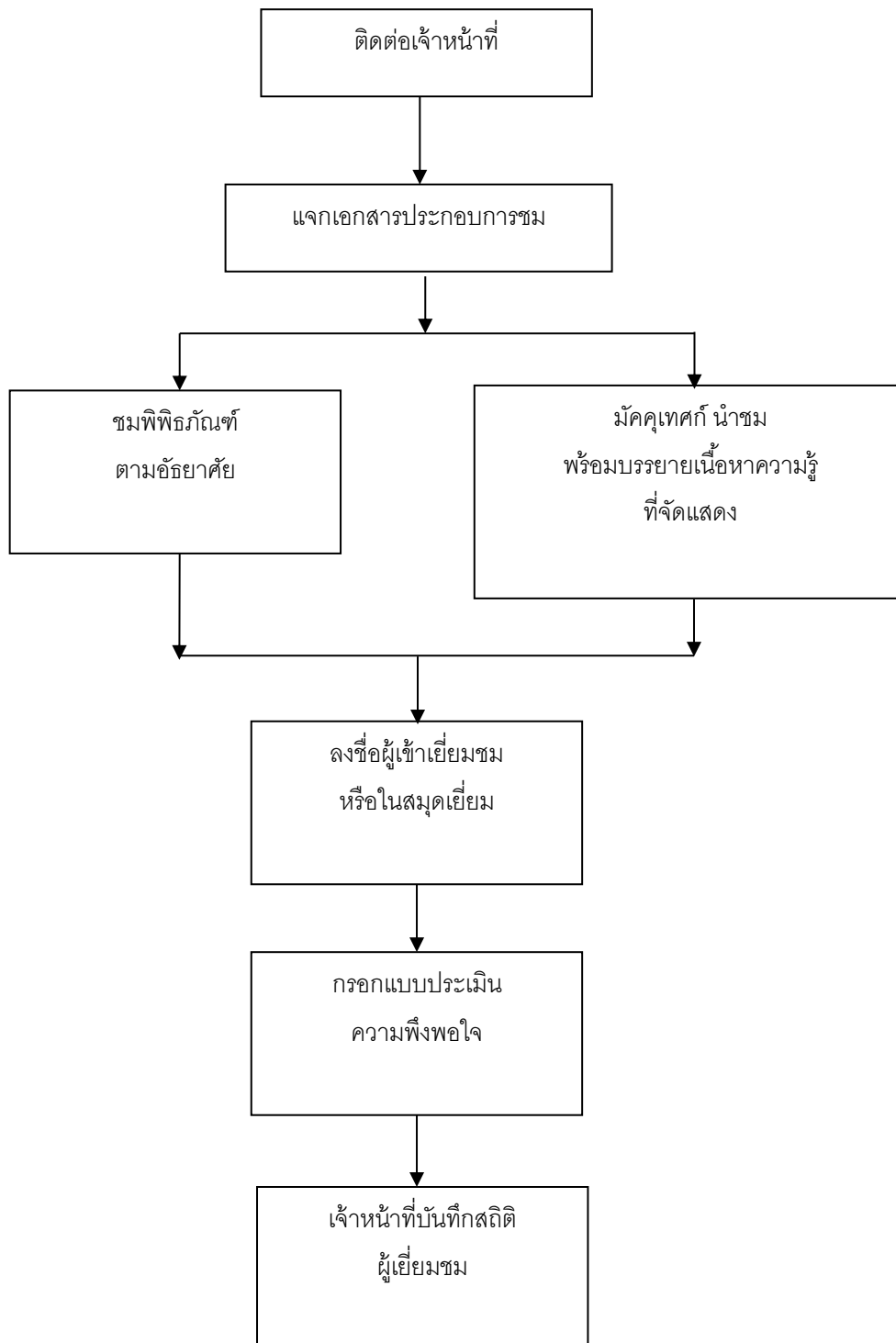
ขั้นตอนการให้บริการ ได้แบ่งออกเป็น 4 กรณี ตามลักษณะของผู้มาเยี่ยมชม ดังนี้

- กรณีที่ 1 ผู้เยี่ยมชมทั่วไป (ไม่ได้แจ้งล่วงหน้า)
- กรณีที่ 2 มาเยี่ยมชมมาเป็นหมู่คณะ
- กรณีที่ 3 ผู้เยี่ยมชมเป็นชาวต่างชาติ
- กรณีที่ 4 สื่อมวลชน

ขั้นตอนการให้บริการแก่ผู้มาเยี่ยมชม แบ่งได้ 4 กรณี ตามลักษณะหรือวัตถุประสงค์ของผู้มาเยี่ยมชม

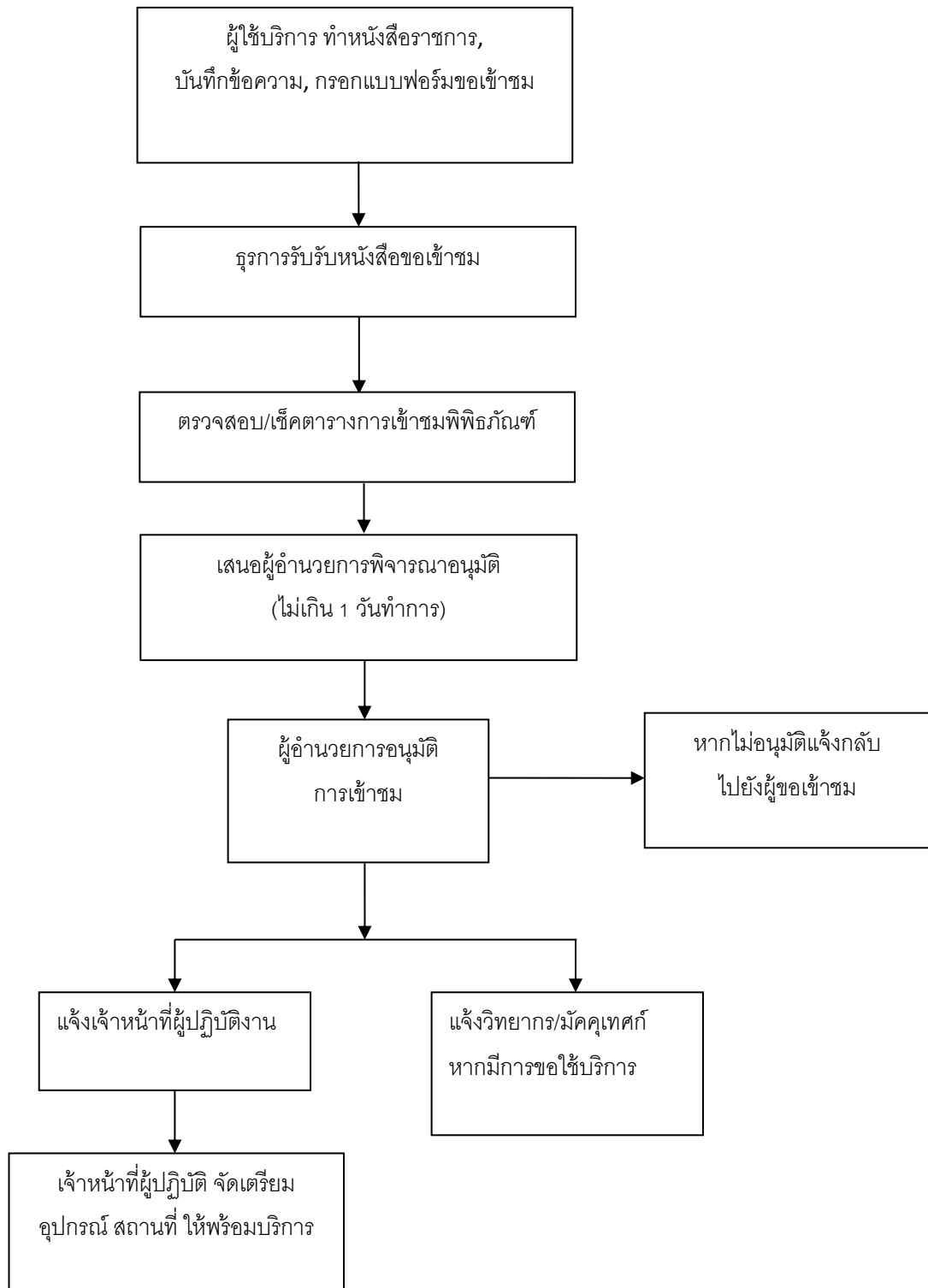
ดังนี้

กรณีที่ 1 ผู้เยี่ยมชมทั่วไป (ไม่แจ้งล่วงหน้า)

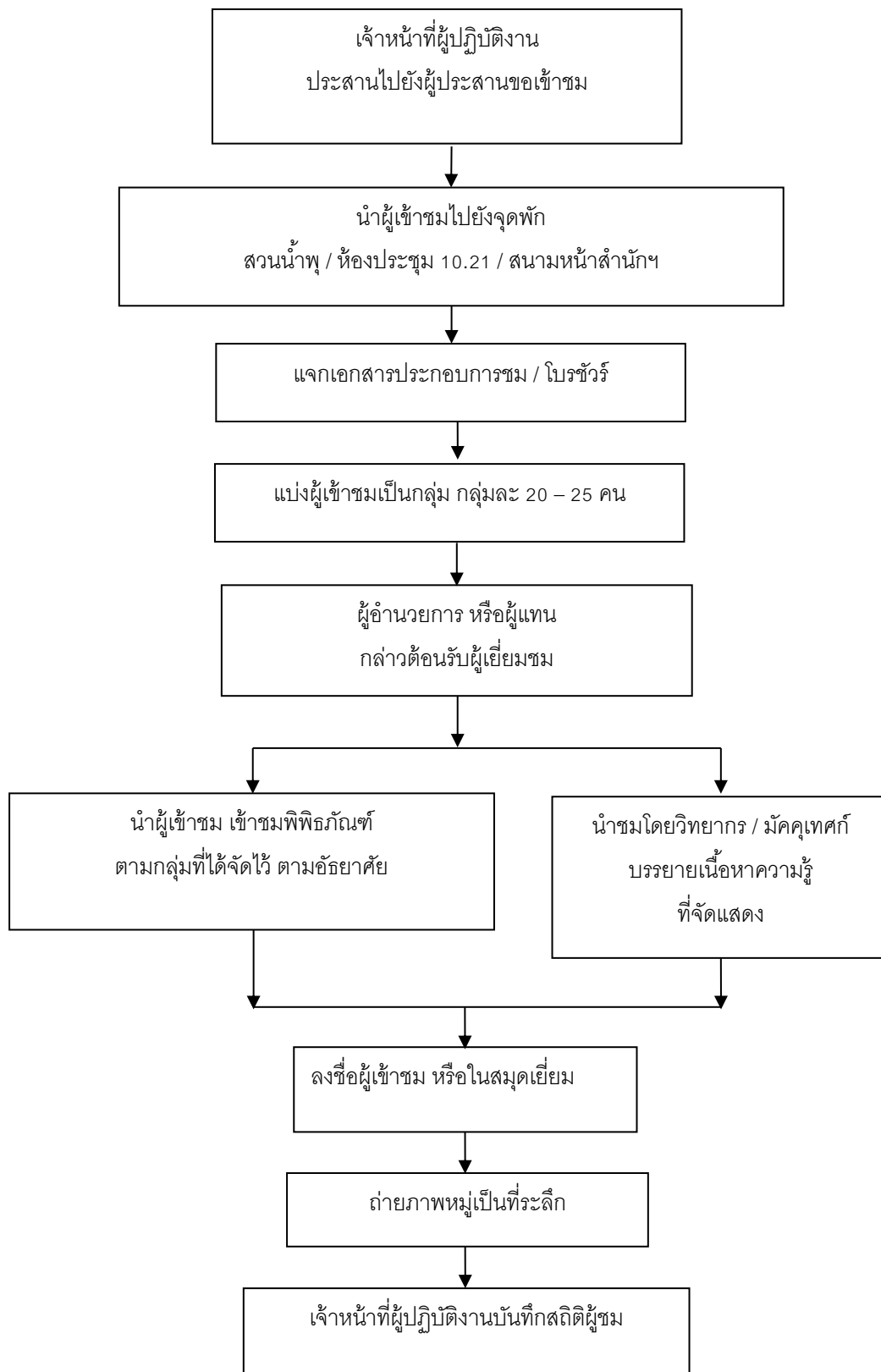


กรณีที่ 2 ผู้เยี่ยมชมมาเป็นหมู่คณะ (แจ้งล่วงหน้าก่อน 3 วันทำการ)

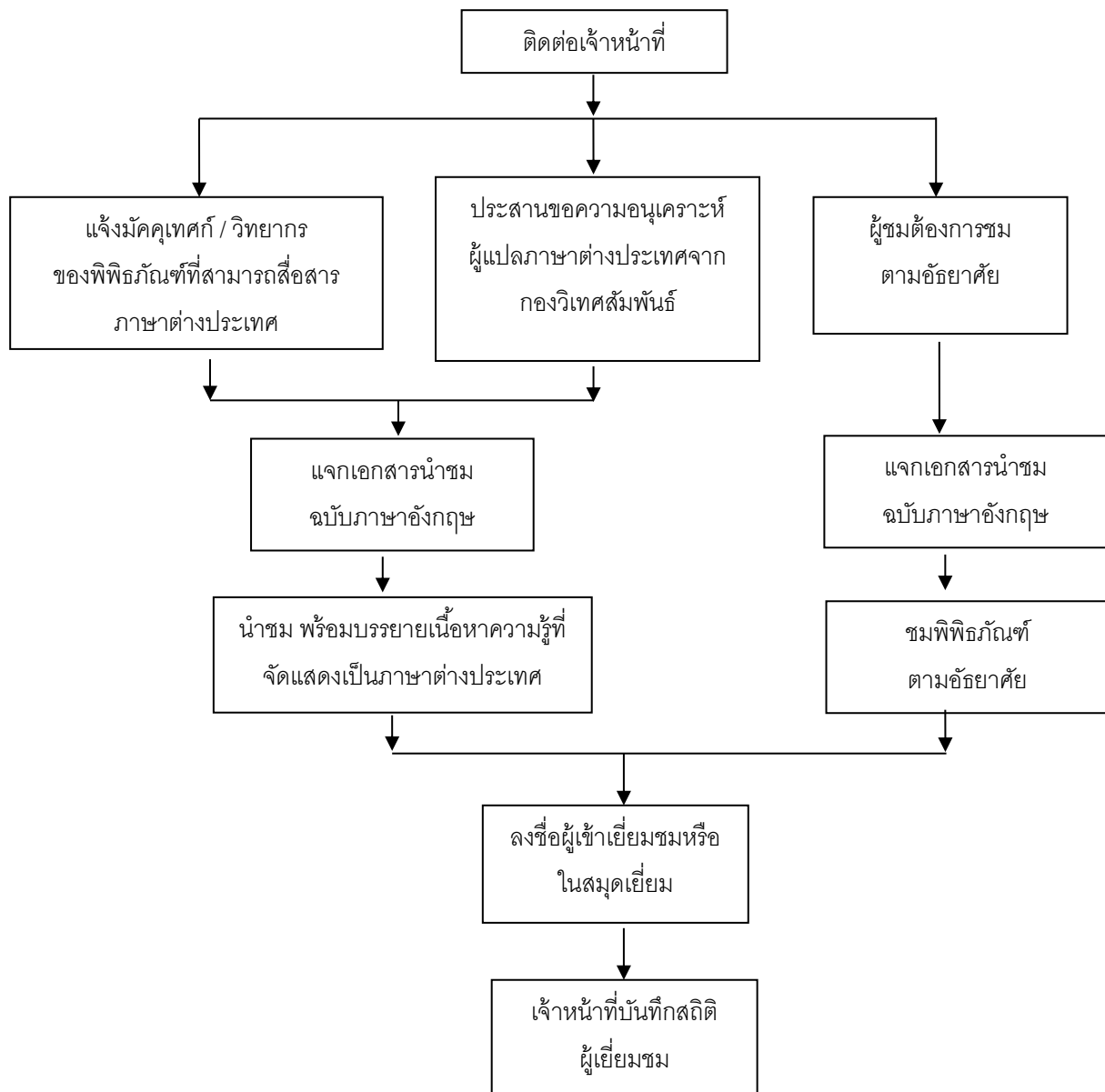
1. ขั้นตอนขออนุญาตเข้าชม



2. ขั้นตอนการให้บริการ (ในลักษณะหมู่คณะ)

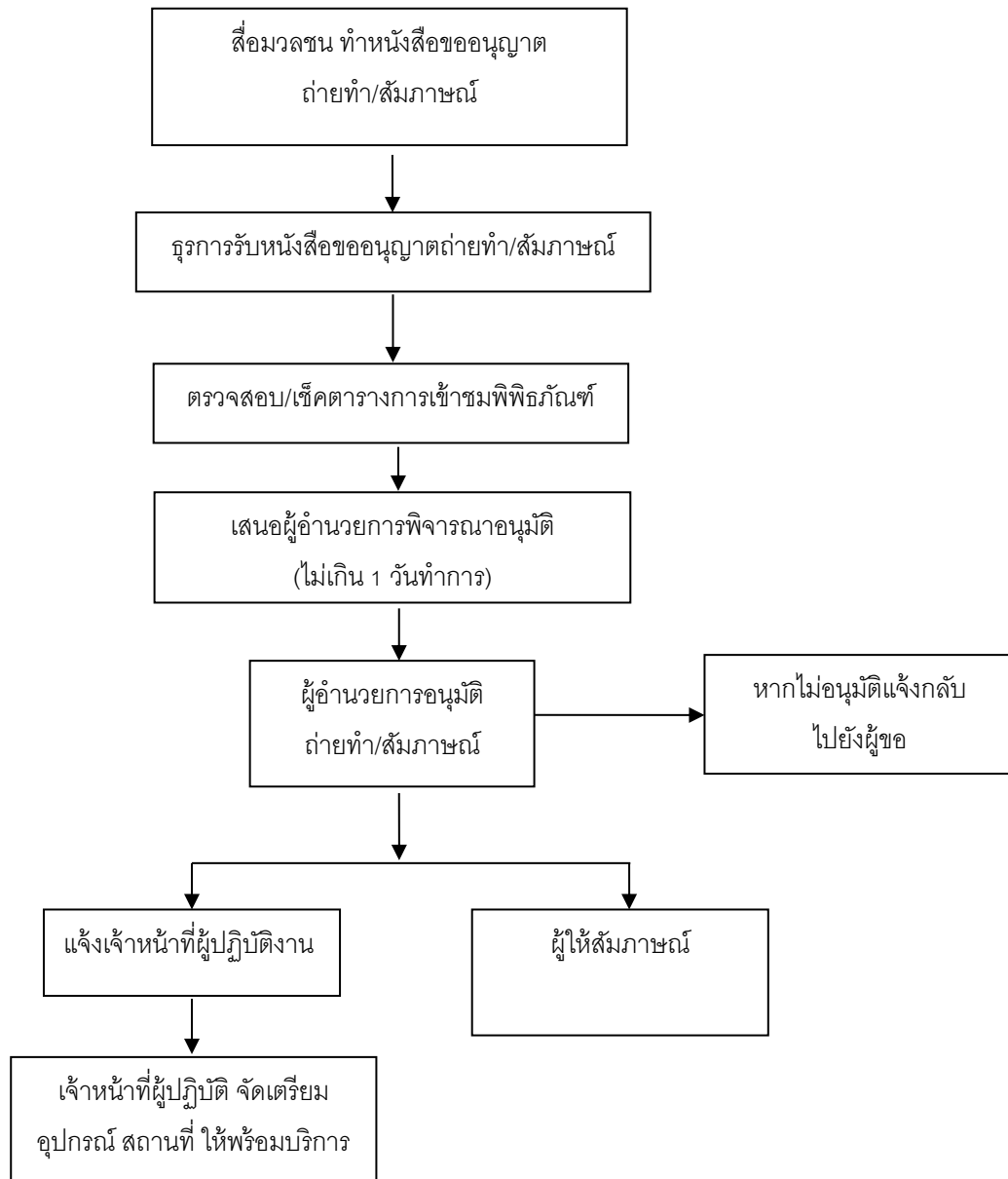


กรณีที่ 3 ผู้เยี่ยมชมชาวต่างชาติ

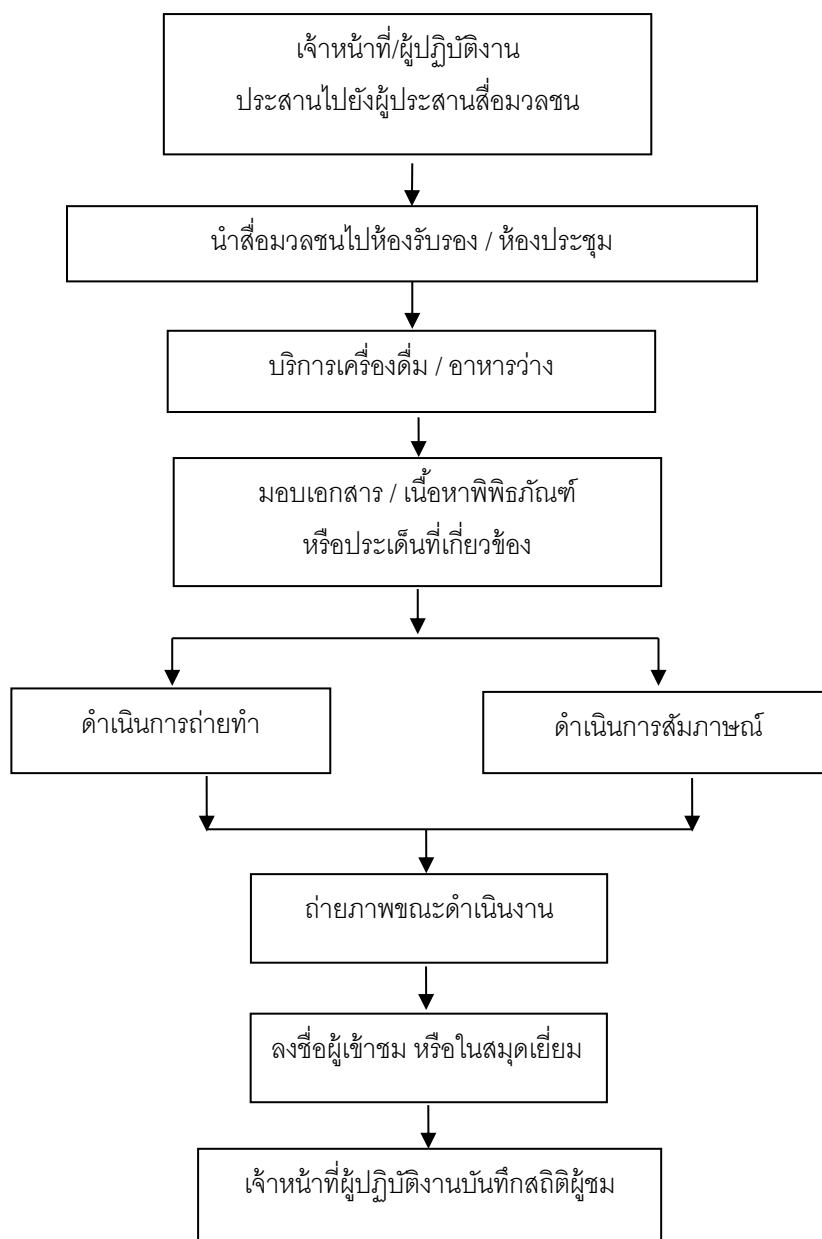


กรณีที่ 4 สื่อมวลชน

1. ขั้นตอนขออนุญาต ถ่ายทำภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว / สัมภาษณ์



2. ขั้นตอนการให้บริการต่อสื่อมวลชน



ตำแหน่งงาน

:

มัคคุเทศก์นำชมภายในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา

ลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย

1. ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา
2. บรรยายให้ข้อมูลและนำชมภายในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา

พนักงานที่ปรึกษา

- | | | |
|------------------|-------|---|
| 1. ผศ.ดร.ณัฐฉิณี | ทองดี | รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม |
| 2. นายชุตินันท์ | ทองคำ | นักวิชาการศึกษา นักวิชาการศึกษา ระดับปฏิบัติการ
หัวหน้ากลุ่มงานหอวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้ |

อาจารย์นิเทศ

- | | |
|---------------|-------------|
| อาจารย์สุภาพร | ล้ำวรรณวงศ์ |
|---------------|-------------|

ระยะเวลาที่ฝึกปฏิบัติงาน

วันที่ : 18 พฤศจิกายน 2562 – 6 มีนาคม 2563

วันที่ฝึกปฏิบัติ : จันทร์ – อังคาร และ พฤหัสบดี – เสาร์

เวลาที่ฝึกปฏิบัติ : 08.30 – 16.30

วันหยุด : พุธ, อาทิตย์

หลักการและเหตุผล

การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยอย่างยิ่ง โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคม ในด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ในรูปของเงินตรา และส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังท้องถิ่นเนื่องจากการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่างๆ ก่อให้เกิดการสร้างงาน จ้างงาน เกิดขึ้นในหลากหลายอาชีพทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว ในมิติทางด้านสังคมก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านสาธารณสุขูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่เกิดขึ้นช่วยให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตของสังคม นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยให้นำประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว มาปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมได้ดีขึ้น การท่องเที่ยวจึงเป็นการเปิดโลกทัศน์ช่วยให้มนุษย์มีทัศนคติที่กว้างไกลสามารถรับรู้และเข้าใจกับสถานการณ์จริง

ปัจจุบันผู้คนจึงเริ่มเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น และมีการเดินทางท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวแบบกลุ่มใหญ่ ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก การเดินทางเฉพาะกลุ่มที่มีเฉพาะกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และการเดินทางท่องเที่ยวแบบส่วนบุคคล ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมามากขึ้น จึงทำให้บางครั้งไม่สามารถให้บริการได้อย่างเต็มที่เนื่องจากปัญหาด้านบุคลากรไม่เพียงพอ และสื่อการเรียนรู้ภายในพิพิธภัณฑ์มีน้อย

ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เล็งเห็นความสำคัญของท่องเที่ยวและการให้บริการ อย่างไรก็ตาม พิพิธภัณฑ์ก็ยังมีข้อจำกัดในการให้บริการ เนื่องด้วยรูปแบบการนำเสนอที่ขาดความหลากหลาย การลดข้อจำกัดนี้สามารถดำเนินการได้โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิด จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบการนำชมพิพิธภัณฑ์ด้วยเสียงขึ้นมา (Audio guide) โดยมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลที่มีความสนใจและเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา และเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการให้บริการภายในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการโครงการ

1. เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบป้ายสัญลักษณ์และการเขียนบทบรรยาย
2. เพื่อพัฒนาระบบนำชมด้วยเสียงภายในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา

ผลที่คาดว่าจะได้รับต่อหน่วยงาน

1. ระบบนำชมด้วยเสียง (Audio guide) สามารถใช้งานได้จริงในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา
2. ช่วยให้พิพิธภัณฑ์สามารถลดข้อจำกัดด้านการบริการนำชมพิพิธภัณฑ์ได้
3. ช่วยให้พิพิธภัณฑ์สามารถให้บริการนำชมอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลที่คาดว่าจะได้รับต่อตนเอง

1. ได้รับประสบการณ์วิชาชีพตามสาขาวิชาที่เรียนเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากการเรียนในห้องเรียน
2. เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ความรับผิดชอบ และมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น
3. ทำให้เกิดการสื่อสารที่ดีขึ้นสามารถคิดเป็น ทำเป็น จัดการและแก้ปัญหาได้

1. แผนการดำเนินงาน

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	พ.ศ. 2562		พ.ศ. 2563		
	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
1) ประชุม/วางแผน และเสนอ โครงการเพื่อขออนุมัติ					
2) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการจัดทำ โครงการ					
3) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทาง ในการออกแบบ					
4) ดำเนินการจัดทำออกแบบป้าย สัญลักษณ์และร่างบทบรรยาย					
5) สรุปรายงานผลการดำเนิน โครงการ					
6) นำเสนอโครงการ					

2. การปฏิบัติงาน

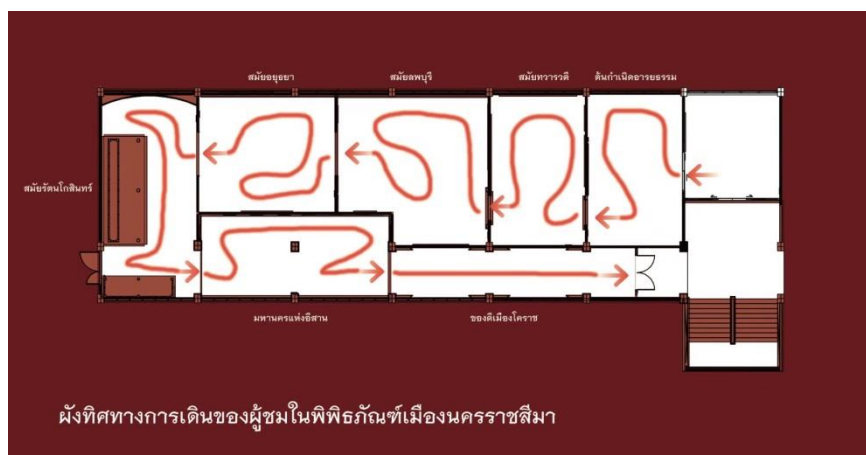
การจัดทำโครงการครั้งนี้ เป็นกาพัฒนาระบบการบริการนำชมภายในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา ผ่านเครื่องบรรยายด้วยเสียงเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาและเพิ่มความหลากหลายในการให้บริการผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ และเพื่อลดข้อจำกัดด้านบุคลากรทางการสื่อความหมายที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการนำชมภายในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา โดยมีรายละเอียดของวิธีการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น / ทบทวนเอกสาร

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปจากบทนิทรรศการ พบว่า พิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา จัดแบ่งออกเป็น 7 ห้อง ได้แก่

1. ห้องต้นกำเนิดอารยธรรม
2. ห้องสมัยทวารวดี
3. ห้องสมัยลพบุรี
4. ห้องสมัยอยุธยา
5. ห้องสมัยรัตนโกสินทร์
6. ห้องมหานครแห่งอีสาน
7. ห้องของดีโคราช

โดยมีเส้นทางการเดินชม (Visitor Route) ตามภาพ ดังนี้



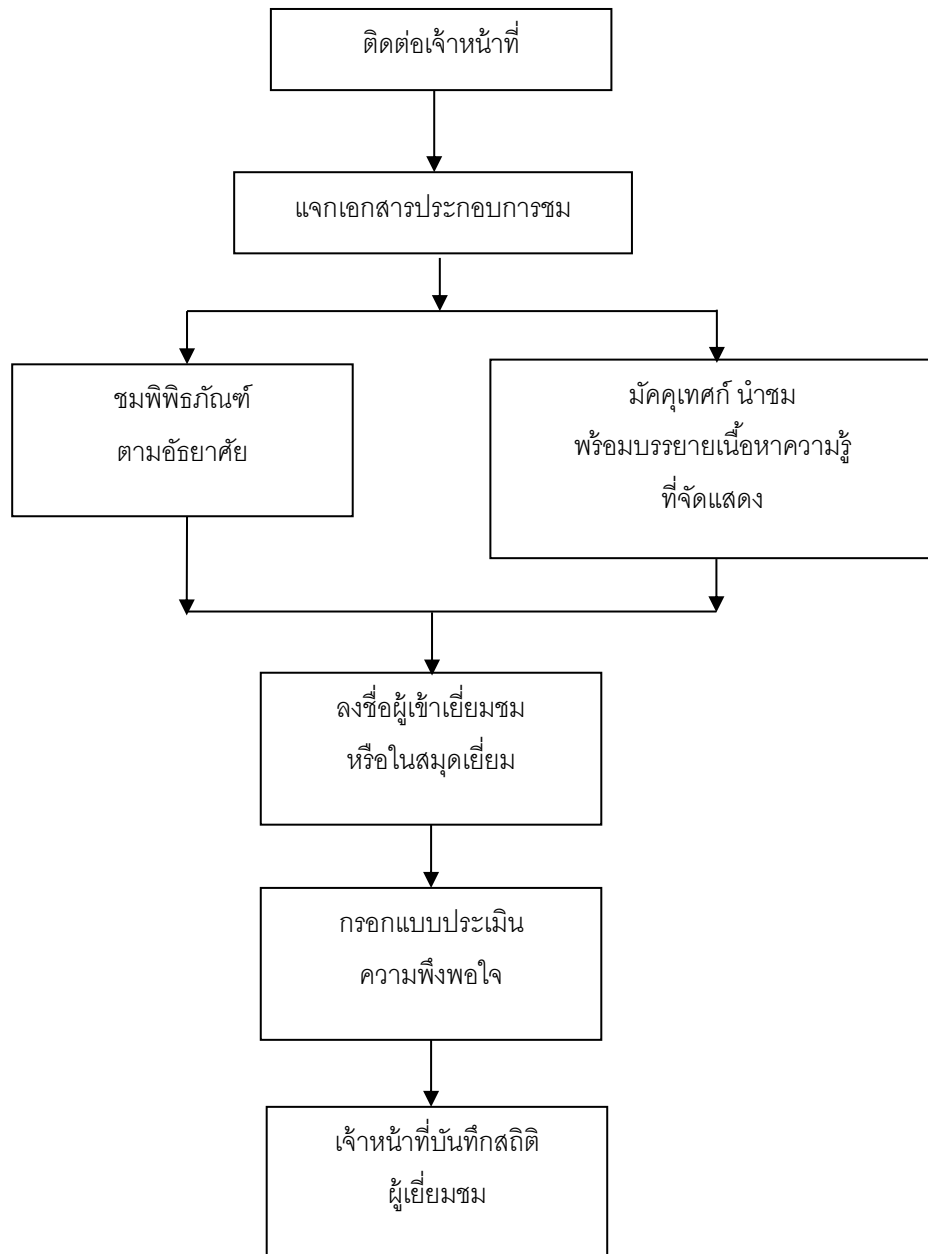
รูป เส้นทางการนักท่องเที่ยว (Visitor route)

2.2 ศึกษารูปแบบการให้บริการในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา

จากการศึกษาข้อมูลรูปแบบการให้บริการในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา พบว่า มีรูปแบบการให้บริการทั้งหมด 4 ประเภท ตามลักษณะของผู้มาเยี่ยมชม ได้แก่

- ประเภทที่ 1 ผู้เยี่ยมชมทั่วไป (ไม่ได้แจ้งล่วงหน้า)
- ประเภทที่ 2 มาเยี่ยมชมมาเป็นหมู่คณะ
- ประเภทที่ 3 ผู้เยี่ยมชมเป็นชาวต่างชาติ
- ประเภทที่ 4 สื่อมวลชน

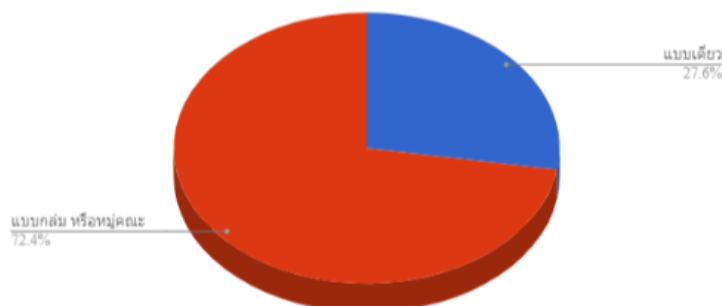
โดยรูปแบบการเยี่ยมชมทั่วไป (ไม่ได้แจ้งล่วงหน้า) มีขั้นตอนการให้บริการ ดังนี้



2.3 ศึกษาข้อมูลจากสถิติผู้เยี่ยมชม ปี 2561

จากการศึกษาข้อมูลทางสถิติปี 2561 พบว่า มีผู้เยี่ยมชมทั่วไปหรือมาเที่ยว (ไม่ได้แจ้งล่วงหน้า) เดินทางมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์มากถึง 27.6 % โดยลักษณะการเข้าชมได้จำแนกเป็นกลุ่มดังรูปต่อไปนี้

ลักษณะการเข้าชม จำแนกเป็นกลุ่ม คือ หมู่มาก / เดี่ยว



2.4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาและรวบรวมเอกสาร สามารถนำมาวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดจุดสำคัญที่จะต้องบรรยายได้ในรูปแบบการบริการนำชมด้วยเสียงเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผ่านเครื่องบรรยาย (Audio guide) ซึ่งปัญหาที่พบ คือ สื่อการเรียนรู้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีจำนวนน้อย และบุคลากรด้านการสื่อความหมายไม่เพียงพอต่อการให้บริการนำชมภายในพิพิธภัณฑ์ เนื่องจากหน่วยงานยังไม่มียุทธศาสตร์ในการรับบุคลากรเพิ่ม

2.5 กำหนดจุดที่จะใช้อุปกรณ์บรรยายตามเส้นทางของผู้ชม

ตารางที่ 2 จุดบรรยายภายในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา

ลำดับ No.	ห้องจัดแสดง (Room)	จุดที่ใช้ในการบรรยาย	Points to explain
1	ห้องต้นกำเนิดอารยธรรม (The room of the origin of civilization)	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัต - โครงกระดูกมนุษย์ - ภาพเขียนสีเขาจันทน์งาม 	<ul style="list-style-type: none"> - Ban Non Wat Archaeological site model - Human skeleton - Khao Chan-Ngam painting
2	ห้องสมัยทวารวดี (The room of the Dvaravati period)	<ul style="list-style-type: none"> - เมืองเสมา - ธรรมจักรศิลาจำลอง 	<ul style="list-style-type: none"> - Muang Sema - Wheel of Dhamma model

3	ห้องสมัยลพบุรี (The room of the Lopburi period)	<ul style="list-style-type: none"> - ปราสาทหินพนมวัน - ปราสาทหินพิมาย - อโรคยาศาล 	<ul style="list-style-type: none"> - Prasat Hin Phanom Wan / Phanom Wan Sanctuary - Prasat Hin Phimai / Phimai Sanctuary - Alokayasara / The drug treatment court
4	ห้องสมัยอยุธยา (The room of the Ayutthaya period)	<ul style="list-style-type: none"> - เมืองนครราชสีมา - หน้าบันไม้แกะสลัก จากพระอุโบสถหลังเก่าวัดพายัพ พุทธประวัติ ตอน มหาภิเนษกรมณ - หน้าบันไม้แกะสลัก จากพระอุโบสถหลังเก่าวัดพายัพ พุทธประวัติ ตอน มารวิชัย 	<ul style="list-style-type: none"> - Muang Nakhon Ratchasima - Wood gable carved from the old ordination hall Payap temple Buddhist history Living for the ordain - Wood gable carved from the old ordination hall Payap temple Buddhist history Sabduing Mara
5	ห้องสมัยรัตนโกสินทร์ (The room of the Rattanakosin period)	<ul style="list-style-type: none"> - ท้าวสุรนารี - คุณยายยี่สุน ไกรฤกษ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - Thao Suranari - Grandmother Yi Sun Krairerk
6	ห้องมหานครแห่งอีสาน (The room of the Metropolis of Esarn)	<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างทางรถไฟ หลวงสายแรกของประเทศไทย - ซีเกมส์ 2007 	<ul style="list-style-type: none"> - The construction of the first royal railway of Thailand - 24th Sea Games Nakhon Ratchasima Thailand
	ห้องของดีโคราช	<ul style="list-style-type: none"> - เพลงโคราช - มวยโคราช 	<ul style="list-style-type: none"> - Pleng Korat / Korat folk song

7	(The room of good things of Khorat)	<ul style="list-style-type: none"> - ผ้าหางกระรอก - แมวโคราช - ต้นกำเนิดสามล้อโคราช 	<ul style="list-style-type: none"> - Muay Korat / Korat boxing - Hang-Kra-Rok Silk - Korat cat - The origin of Korat tricycles / Pedicab
8	เรือนโคราช/เรือนพ่อคอง (Korat house)	<ul style="list-style-type: none"> - เรือนโคราช/เรือนพ่อคอง 	<ul style="list-style-type: none"> - Korat house / Ruan Po Kong

2.6 ออกแบบออกแบบร่างป้ายสัญลักษณ์

ศึกษาข้อมูลป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อนำไปเขียนแบบร่างและออกแบบป้ายสัญลักษณ์ที่จะใช้จริงภายในห้องจัดแสดง



ตัวอย่างป้ายสัญลักษณ์การบรรยาย Audio Guide Tour Hallstatt (ฮัลลสตัดท์ เป็นหมู่บ้านในแหล่งมรดกโลกซัลทซ์แคมเมอร์กูท ตั้งอยู่ในรัฐออสเตรีย ประเทศออสเตรีย)



ตัวอย่างป้ายสัญลักษณ์การบรรยายภายในพิพิธภัณฑ์ชองเขาขาด จังหวัดกาญจนบุรี

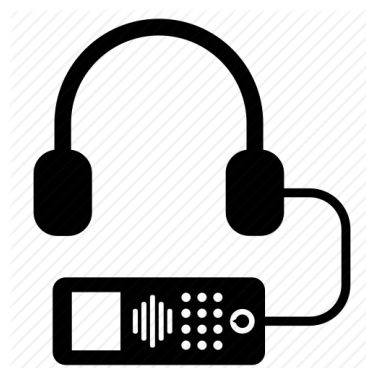


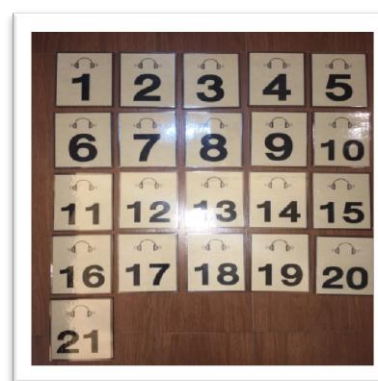
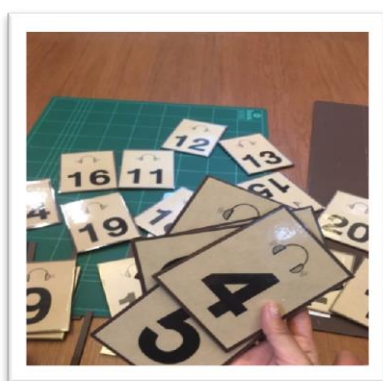
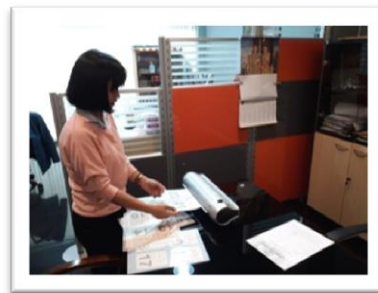
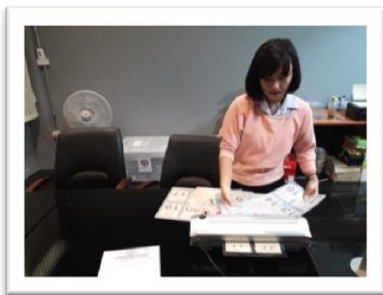
ตัวอย่างป้ายสัญลักษณ์การบรรยายภายใน Jewish Museum Berlin



ตัวอย่างป้ายสัญลักษณ์การบรรยายภายในประเทศกัมพูชา

ภาพตัวอย่าง ขณะการออกแบบร่างและทำป้ายสัญลักษณ์





2.7 กำหนดคุณสมบัติของอุปกรณ์ เครื่องบรรยาย (Audio guide)

คุณสมบัติของอุปกรณ์

1. มีปุ่มกดดิจิทัลสากล 0-9, เล่น, หยุดชั่วคราว, ปุ่มปรับระดับเสียงพร้อมกับชุดหูฟังด้านเดียวที่มีคุณภาพสูง
2. มีแบตเตอรี่ใช้งานต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง
3. สามารถรองรับไฟล์ MP3 และไฟล์เสียงที่บันทึกใน SD การ์ดได้

ตัวอย่างอุปกรณ์ที่ใช้ในการบรรยาย (Audio guide)



1. อุปกรณ์นำทางเสียงแบบดิจิทัล

เครื่องลักษณะแฟลชหน่วยขนาดเล็กน้ำหนักเบาและแบบพกพา เหมาะสำหรับทุกประเภทของการจัดนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์

คุณสมบัติผลิตภัณฑ์

1. แป้นพิมพ์สากล: แป้นพิมพ์ดิจิทัล 0-9, เล่น, หยุดชั่วคราว, ปุ่มปรับระดับเสียง
2. สนับสนุนภาษาได้มากถึง 8 ภาษา
3. ใช้งานต่อเนื่องยาวนาน 18 ชั่วโมง



2. ระบบไกด์นำเที่ยวอัตโนมัติ

มีสองฟังก์ชันคือ

1. guide เสียงคู่มืออื่น ๆ เป็นคู่มือเสียงอัตโนมัติ สำหรับฟังก์ชันอัตโนมัติประกอบด้วยสององค์ประกอบ สิ่งแรกคือชุดของเครื่องส่งสัญญาณซึ่งติดตั้งไว้ล่วงหน้าในสถานที่ต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์หรือจุดชมวิว

ประการที่สองคืออุปกรณ์พกพาที่ดำเนินการโดยผู้เข้าชม อุปกรณ์จะเล่นเสียงอัตโนมัติเมื่อได้รับสัญญาณจากเครื่องส่งสัญญาณในสถานที่ต่าง ๆ

2. ฟังก์ชันแมนนวลจะเล่นเมื่อผู้เข้าชมกดหมายเลขบนอุปกรณ์ จำเป็นต้องบันทึกเสียงทั้งหมดไว้ในอุปกรณ์ล่วงหน้า

คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์

1. การเล่นเกมมีดีมีเดีย : รองรับการเล่นภาพสไลด์, ข้อความ, เสียง, การเล่นเกมวิดีโอ
2. หน้าจอ LCD : 2.8 นิ้วหน้าจอ
3. ปุ่มระดับไฮเอนด์ : สัมผัสที่ดีในการนำทางของแผนที่และการนำทางด้วยเสียง

อุปกรณ์เสริม



หูฟัง



Micphone



สายชาร์จ



กล่องสำหรับใส่ชุดอุปกรณ์

2.8 ร่างบทบรรยาย

ศึกษาข้อมูลและรวบรวมเนื้อหาภายในห้องจัดแสดงมาเขียนเป็นบทบรรยาย โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายขึ้น จากนั้นส่งบทบรรยายดังกล่าว ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในการใช้ภาษา จากนั้นนำบทบรรยายภาษาไทยไปแปลเป็นภาษาอังกฤษ โดยนักศึกษากลงเปลี่ยนจากประเทศบรูไน แล้วนำบทบรรยายภาษาอังกฤษให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาโดยกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาอย่างละเอียด ดังข้อมูลในภาคผนวก ก และภาคผนวก ข

ตัวอย่างบทบรรยายภาษาไทย

ห้องต้นกำเนิดอารยธรรม (The room of the origin of civilization)

จุดที่ 1 หลุมขุดค้นจำลองแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด

หลุมขุดค้นจากแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง เป็นชุมชนโบราณในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่เคยมีมนุษย์อาศัยต่อเนื่องกว่า 4,000 ปีมาแล้ว นับตั้งแต่ยุคหินใหม่ ยุคสำริด ยุคเหล็กและยังมีผู้คนอยู่อาศัยจนถึงปัจจุบัน แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัดได้รับการขุดค้นทางโบราณคดีโดยศาสตราจารย์ ชาร์ล ไฮแอม นักโบราณคดีจากประเทศนิวซีแลนด์ขุดค้นร่วมกับนักโบราณคดีของกรมศิลปากร เพื่อต้องการทราบเรื่องราวในอดีตของมนุษย์ว่ามีการดำรงชีวิตอยู่แบบใด จากการขุดค้นทางโบราณคดีพบโครงกระดูกมนุษย์ที่ทับซ้อนกันมากกว่า 600 โครงกระดูก และพบโบราณวัตถุชิ้นอื่นๆ ผังร่วมกับโครงกระดูกเหล่านี้ เช่น เครื่องปั้นดินเผา กำไล ลูกปัดทองคำและเครื่องประดับที่มีค่าจำนวนมาก ซึ่งโบราณวัตถุที่พบในหลุมศพนี้แสดงให้เห็นถึงการแบ่งชนชั้นของคนในอดีตอย่างได้ชัดเจน นอกจากนี้แล้วยังมีการค้นพบเมล็ดข้าว โครงกระดูกสัตว์ เช่น กระดูกสุนัข กระดูกหมู กระดูกวัว กระดูกควาย สันนิษฐานว่าที่แห่งนี้ น่าจะเคยเป็นชุมชนเกษตรกรรมที่ความอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งในสมัยก่อนประวัติศาสตร์

จุดที่ 2 โครงกระดูกมนุษย์

โครงกระดูกที่ปรากฏอยู่นี้ ถูกขุดค้นได้ที่บ้านด่านทองหลาง ตำบลโตนด อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีอายุประมาณ 3,000 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ลักษณะของโครงกระดูกที่พบเป็นเพศหญิง โดยสังเกตจากลักษณะของมุมกระดูกเชิงกราน ผู้หญิงจะมีกระดูกเชิงกรานที่กว้างเป็นรูปตัว U ซึ่งจะกลมและรีกว่า ส่วนเพศชายจะมีกระดูกเชิงกรานเป็นรูปตัว V คล้ายรูปหัวใจ และดูจากสภาพของฟันที่ยังอยู่ครบและกะโหลกศีรษะที่ยังเชื่อมกันไม่สนิท จึงทำให้รู้ว่าหญิงสาวผู้นี้ น่าจะเสียชีวิตอยู่ในช่วงอายุไม่เกิน 30 ปี

ตัวอย่างบทบรรยายภาษาอังกฤษ

Room 1: The Room of the Origin of Civilisation

Point 1 - Ban Non-Archaeological Site.

The excavation done at the archaeological site at Ban Non Temple in Non Sung District, inhabited by the ancient community has the longest history of continuous cultural element in Thailand with the presence of two archaeologists from Thailand and New Zealand since the Neolithic, Bronze and Iron Ages. People from New Zealand were excavators who wanted to know the history of human existence and how they lived.

The excavation of Ban Non wat Tomb cemetery has discovered more than 500 skeletons along with some artefacts such as pottery, bracelets, golden beads and pieces of valuable jewellery. However, only some tombstones along with some pottery were found which can clearly show the stratification of people in the past.

Additionally, they also found rice seeds and animal skeletons such as dogs, pigs, cows, and buffalos which are believed to have been here since thousands of years ago. This area, later on, came to be the most fertile agricultural community in prehistoric times.

Point 2 - Human skeletons

These skeletons were excavated at Ban Dan Thong Lang village, Ta Nod sub-district, Non sung District, Nakhon Ratchasima Province. About 3000 years ago, according to human beliefs in the prehistoric period, the body was placed in a supine position, stretching and turning its head facing to the west.

The female pelvis has a wide U-shaped pelvis, which is round and oval. On the other hand, the male has a V-shaped pelvis resembling a heart.

This is a skeleton of a young woman who was likely to have died within the age of 30 years old. It can be proven from the condition of the tooth where it is fully enclosed and the skull is not yet fully connected.

2.9 บันทึกเสียงและตัดต่อเสียง



3. สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาระบบนำชมด้วยเสียงภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผ่านเครื่องบรรยาย (Audio guide) ผู้จัดทำได้เริ่มดำเนินการปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนผังสรุป ได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1 ได้การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นภายในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา และรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นในการใช้งานมาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ ขั้นตอนที่ 2 เริ่มทำการกำหนดจุดภายในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา และออกแบบป้ายสัญลักษณ์พร้อมทั้งร่างเนื้อหาบทบรรยายภาษาไทยตามจุดที่กำหนด จากนั้นส่งข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอย่างละเอียด และนำเนื้อหาดังกล่าวไปแปลเป็นภาษาอังกฤษโดยนักศึกษาจากประเทศบรูไนดารุสซาราม ขั้นตอนที่ 3 บันทึกเสียงและตัดต่อเสียง

ผลการดำเนินงาน พบว่า การออกแบบป้ายสัญลักษณ์โดยการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ โดยระบุให้มีการเลือกใช้วัสดุที่จัดหาได้ง่าย ทนต่อความชื้น และอุปกรณ์ที่ใช้งานต้องใช้สะดวก บำรุงรักษาง่าย จัดหาได้ตามท้องตลาด มีความเหมาะสมและมีสีกลมกลืนกับวัตถุที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ และจุดที่สามารถบรรยายด้วยเสียงผ่านเครื่อง (Audio guide) ได้นั้นมีทั้งหมด 20 จุด โดยสามารถบันทึกได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และส่งมอบต่อพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา เพื่อขยายผลในการใช้งานจริงในลำดับต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

- ได้บทบรรยายนำชมภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ได้รับไฟล์เสียงบรรยายนำชมภาษาไทย
- ระบบบริการนำชมภายในพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมามีความหลากหลายมากขึ้น

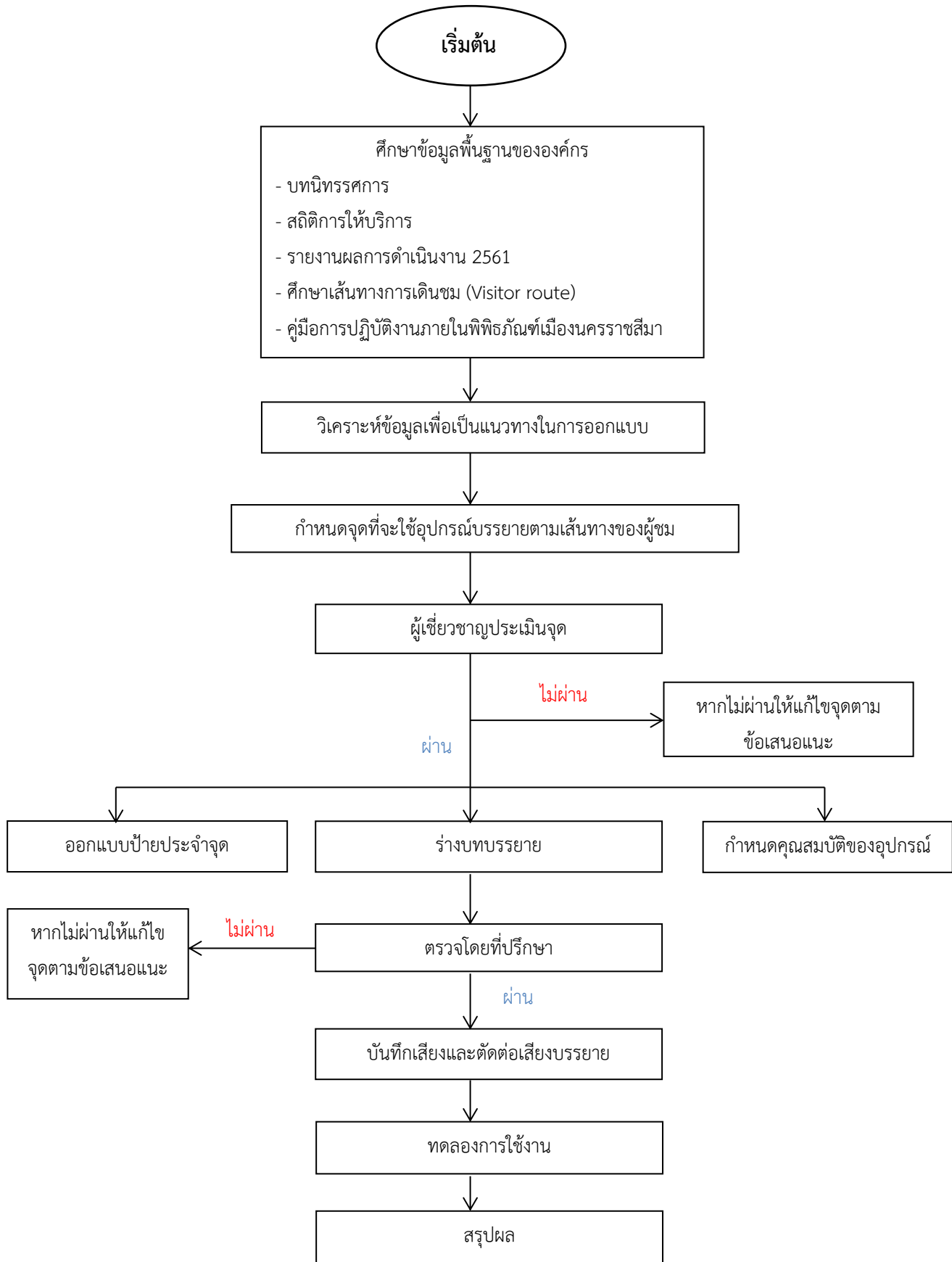
ปัญหาและอุปสรรค

- ข้อจำกัดด้านบุคลากรที่ไม่เพียงการให้บริการนำชมภายในพิพิธภัณฑ์เมืองเมืองนครราชสีมา

ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการเพิ่มบุคลากร (ไกด์) ในการให้บริการนำชมภายในพิพิธภัณฑ์เมืองเมืองนครราชสีมา
- ควรมีป้ายหรือสัญลักษณ์ทางเข้าที่สังเกตได้อย่างชัดเจน
- ควรเพิ่มสื่อการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ

แผนผังสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงาน



เอกสารอ้างอิง

- นายดุสิต ทุมมากรณ์. นายทะนงศักดิ์ หาญวงศ์ (2553) : การอนุรักษ์โบราณสถานปราสาทพลสงคราม
- กรมศิลปากร. สำนักโบราณคดี (2557) : โบราณคดีสำหรับเยาวชน
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (2561) : รายงานประจำปี
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (2562) : รายงานผลการดำเนินงาน การให้บริการแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะและวัฒนธรรม
- คณะกรรมการดำเนินงานโครงการปกป้องคุ้มครอง มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (2554) : เพลงโคราช เล่ม ๑ (เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554)
- ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูนครราชสีมา : เพลงโคราช การศึกษาเชิงวิเคราะห์และวิจัย PLANG KORAT : The Analycal and Critical Study of Plang Korat
- นายชุตินันท์ ทองคำ : หนังสือ Visitor Guide